

8 ตะวันตกไม่ได้บุกเบิกการค้นพบดินแดนใหม่ๆ	131
9 ยุโรปไปซื้ออเมริกาเป็นประโยชน์ในการแข่งขันกับเอเชีย	145
10 เรือนาสของสเปนไม่ใช่เกิดจากอารยธรรมตะวันตกอย่างเดียว	151
11 อังกฤษมาก่อนหรือหลังในการปฏิวัติอุตสาหกรรม	167
12 ปรัชมนิยายเรื่องตะวันตก “เป็นพระเอก” แต่ผู้เดียว	184
13 สรุปและแง่คิดสืบประการ	197

• พินิจพิเคราะห์หลังจากอ่าน :	213
- รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม	215
- ดร.พิจิตต รัตตกุล	222
เชิงอรรถ	229